

Klient: Zmarł mój ojciec, czy jeśli odrzucę spadek to moje dziecko również nie będzie musiało obawiać się długów zmarłego?

Skutkiem złożenia skutecznego oświadczenia o odrzuceniu spadku, jest wyłączenie od dziedziczenia spadkobiercy, który spadek odrzucił, tak jakby nie dożył otwarcia spadku (art. 1020 Kodeksu cywilnego). Oznacza to, że odrzucenie spadku może powodować, że udział spadkowy przypada zstępnym odrzucającego, czyli jego dzieciom. Ponadto, zstępnym, którzy dziedziczą w miejsce odrzucającego spadek, również powinni złożyć stosowne oświadczenie aby uniknąć ewentualnej odpowiedzialności za długi spadkowe.

W przypadku gdy zstępnym jest osoba małoletnia, w związku z tym, że nie posiada ona pełnej zdolności do czynności prawnej, oświadczenie o odrzuceniu spadku powinien w jego imieniu złożyć przedstawiciel ustawowy. Jednakże najpierw należy uzyskać orzeczenie sądu zezwalające na dokonanie tej czynności. Obowiązek uzyskania zgody sądu opiekuńczego wynika z art. 101 § 3 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, zgodnie z którym „Rodzice nie mogą bez zezwolenia sądu opiekuńczego dokonywać czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu ani wyrażać zgody na dokonywanie takich czynności przez dziecko.” W przypadku, gdy przedstawicielem ustawowym dziecka jest opiekun, zastosowanie ma art. 156 kro, zgodnie z którym „Opiekun powinien uzyskiwać zezwolenie sądu opiekuńczego we wszelkich ważniejszych sprawach, które dotyczą osoby lub majątku małoletniego.”

W orzecznictwie sądów powszechnych panuje zgodny pogląd, że złożenie oświadczenia o odrzuceniu spadku jest czynnością przekraczającą zakres zwykłego zarządu. Natomiast Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 13 listopada 1998 r. sygn. akt II CKU 64/98 wprost stwierdził, że „Złożenie oświadczenia o odrzuceniu spadku przez przedstawiciela osoby nie mającej pełnej zdolności do czynności prawnych wymaga zgody sądu opiekuńczego.”

Wniosek o wydanie zezwolenia na odrzucenie spadku w imieniu małoletniego należy skierować do sądu opiekuńczego. Właściwym sądem opiekuńczym jest sąd rodzinny miejsca zamieszkania osoby, której postępowanie ma dotyczyć (w tym przypadku małoletniego dziecka), a w braku miejsca zamieszkania - sąd opiekuńczy miejsca jej pobytu, a jeżeli brak jest możliwości ustalenia adresu zarówno zamieszkania jak i pobytu- właściwy jest sąd rejonowy dla m.st. Warszawy (art. 568-569 Kodeksu postępowania cywilnego).

Wniosek ten należy złożyć na piśmie oraz załączyć do niego właściwą dokumentację, która w każdej sprawie może być inna. Z dużą dozą prawdopodobieństwa należy przyjąć, że potrzebny będzie odpis skrócony aktu zgonu, odpis skrócony aktu urodzenia, odpis dokumentu, z którego wynika fakt odrzucenia spadku przez rodzica oraz ewentualnie dokumenty potwierdzające długi wchodzące do spadku. Należy również pamiętać o wskazaniu numerów PESEL rodziców oraz dziecka oraz o

uiszczeniu opłaty sądowej od wniosku, której można dokonać przelewem na rachunek bankowy sądu do którego kierujemy wniosek lub w znakach opłaty sądowej dostępnych w kasie sądu.

Należy mieć również na uwadze 6 miesięczny termin na złożenie oświadczenia w przedmiocie odrzucenia spadku, który biegnie od dnia w którym osoba dowiedziała się o tytule swojego powołania (art. 1015 § 1 kc). W odniesieniu do małoletniego dziecka, termin ten biegnie co do zasady od dnia odrzucenia spadku przez rodzica. Tak więc co do zasady rodzice mają 6 miesięcy na złożenie oświadczenia o odrzuceniu spadku w imieniu małoletniego. Jednakże orzecznictwo Sądu Najwyższego wprowadza swego rodzaju ułatwienie. Mianowicie Sąd najwyższy w postanowieniu z dnia 28 września 2016 r., sygn. akt : III CSK 329/15 przyjął, że **termin na złożenie oświadczenia o odrzuceniu spadku przez małoletniego, przestaje biec po złożeniu do sądu wniosku o zezwolenie na dokonanie tej czynności**. Powyższe oznacza, że termin ten nie może upłynąć przed uprawomocnieniem się postanowienia sądu. Natomiast rodzic powinien niezwłocznie po uprawomocnieniu się postanowienia złożyć oświadczenie, chyba że sześć miesięcy, wliczając postępowanie sądowe, jeszcze nie upłynęło.

Tak więc aby w celu ochrony małoletniego dziecka przed długami spadkowymi należy uzyskać zgodę sądu opiekuńczego na złożenie oświadczenia o odrzuceniu spadku, a następnie dokonać odrzucenia przed sądem lub notariuszem.